

Buiten

Een praktische gids voor buitenonderwijs

kansen

| OWL PRESS |

David Vander Haeghen

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	11
1. De buitenklas	17
1.1. Waarom een buitenklas?	19
1.2. Wat is een buitenklas?	19
1.3. Van idee tot ontwerp	20
1.4. De aanleg	24
1.5. Onderhoud en beheer	26
1.6. Hindernissen en valkuilen	27
1.7. Feestje	27
2. Biodiversiteit, een trendy begrip	29
3. Veldwerk en excursies	39
3.1. Inleiding	41
3.2. Kader waarbinnen het veldwerk kan doorgaan (extra muros)	41
3.3. Vorbereidend werk	42
3.4. Voorbeelden van veldstudie-oefeningen	45
4. Van waarnemen tot ontdekkend leren, een didactisch kader	49
4.1. Waarnemen	51
4.2. Verwonderen	52
4.3. Ontdekken	52
4.4. Onderzoeken/experimenteren	52
5. Wetenschappelijk registreren van waarnemingen in het veld: het logboek	81
5.1. Bemerkingen	83
5.2. Doelstellingen	83
5.3. Het correct registreren van waarnemingen	84
5.4. Inhoud van het logboek	84
5.5. Eigen waarnemingen	87
5.6. Benodigdheden	88
6. De zeven stappen van het onderzoekend leren, een didactisch kader	91
7. Het wetenschappelijk verslag	147
7.1. Belang van het wetenschappelijk verslag	149
7.2. Rubrieken van het wetenschappelijk verslag	150
7.3. Voorbeeld van een wetenschappelijk verslag	151
8. Tips en tricks voor het buiten lesgeven	157
Slotwoord	167
Over de auteur	171

Voorwoord

Dit handboek moest er komen – althans, dat vond mijn echtgenote Fanny De Ruysscher. Zij stuurde mij aan om alle losse mapjes met activiteiten die we vaak samen tijdens het lesgeven gebruikten, te bundelen. Het zijn activiteiten waarvan ik zeker ben dat ze lukken, door leerlingen en/of studenten worden gesmaakt en een hoog leerrendement kennen. Ze gaan bovendien buiten door, wat ervoor zorgt dat niet alleen kennis en vaardigheden worden overgebracht, maar dat de leerstof ook beter blijft hangen door de intense beleving en verwondering die het buiten lesgeven met zich meebrengt.

Deze manier van lesgeven ervoer ik zelf als heel motiverend toen mijn ouders wijselijk kozen voor de Tuinbouwschool in Melle na een debacle op het Atheneum. Ook mijn scoutsleider, Eland, had snel door dat mijn interesse voor buitenleven heel groot was en schonk mij het boek *Op onderzoek in de natuur*, dat ik vandaag nog steeds gebruik. De overgang van een kloostercampus naar een vijftien hectare groot domein waar leerkrachten je op geregelde tijdstippen mee naar buiten nemen, was voor mij een openbaring. De leerstof – in mijn geval heel veel ecologie – in zijn authentieke context krijgen, gaf mij weer zin in schoollopen. Paul Pals, leerkracht toegepaste ecologie, was hierbij mijn grote voorbeeld. Hij wist in elk seizoen van het jaar wel een biologisch proces of overlevingsstrategie van een soort te illustreren op het schooldomein of tijdens de vele pedagogische en didactische uitstappen. Het was dan ook een plezier om met hem samen te werken toen ik in 2000 als leerkracht naar de Tuinbouwschool terugkeerde.

Ik kreeg van de opeenvolgende directies heel wat vrijheid om verschillende werkvormen in het buiten lesgeven uit te proberen. Met de werkgroep Groene school richtten we een gebied van meer dan twee hectare in de uithoek van het schooldomein in als educatief natuurgebiedje, dat we ‘Buiten Westen’ noemden (bij de leerlingen beter bekend als de Far West). Ook het huidige MOS (Milieu op school) wist onze activiteiten en lessen

te waarderen en op verschillende bijscholingen illustreerden we onze werkvormen aan collega’s uit andere scholen.

Vanuit die context was de stap naar de EDUMA Biologie aan de UGent niet groot. Ook daar wisten de collega’s de jaren ervaring in veldstudie voor leerlingen in het secundair onderwijs te waarderen. Prof. dr. Dominique Adriaens stimuleerde mij om de oefeningen op een hoger niveau te brengen en mijn collega’s Arne, Binke en Pascal relativeerden de frustraties wanneer een activiteit niet was verlopen zoals voorbereid of gewenst. Een wijze Japanner heeft ooit gezegd: ‘Tussen je twintigste en je dertigste leer je bij en tracht je te werken voor een goede baas; tussen je dertigste en je veertigste werk je zelf ideeën uit en toets je die aan je doelpubliek; tussen je veertigste en je vijftigste geniet je van je verwezenlijkingen en tussen je vijftigste en je zestigste geef je je ervaringen door.’ Als ik zijn advies mag volgen, zit ik op schema.

De wissel in 2022 tussen de Tuinbouwschool en HOGENT departement lerarenopleiding Basis-onderwijs bracht weer nieuwe uitdagingen met zich mee. Hoe kunnen we de huidige generatie studenten – ik durf ze wel eens de powerpointgeneratie noemen – warm maken om in de toekomst ook met hun kleuters en leerlingen naar buiten te gaan? Welke hindernissen en drempels onderkennen zij om hun klas buiten te onderwijzen? Al heel wat bachelorstudenten wijdden hun eindproef aan *outdoor learning* en *outdoor education*, maar een buitenklas was er nog niet op de campus. Het was niet moeilijk om Bram De Rijcke, toenmalig opleidingshoofd, te overtuigen van het nut van zo’n ingerichte buitenruimte om les te geven. Na het vrijmaken van budgetten konden de eerste stappen snel worden gezet en was de buitenklas ‘Ledetuin’ een feit.

Met dit voorwoord wil ik dan ook iedereen bedanken die op een of andere manier bijdroeg en geloofde in het concept van buiten lesgeven – ook mijn

twee zonen Baptiste en Basile, die bij het uittesten van een nieuwe activiteit altijd even enthousiast deelnamen en Sarah, voor de ondersteuning bij het schrijven van de teksten voor dit boek.

Geloof mij: of het nu gaat om tien minuten lezen onder de zomerlinde op de speelplaats of een ware excursie langs slikken en schorren om er vogels te spotten, elke kans om met je leerlingen of studenten de buitenruimte op te zoeken in het kader van je lesonderwerp heeft zijn meerwaarde.

Inleiding

Buiten lesgeven of *outdoor learning* wint steeds meer aan belangstelling binnen het onderwijs. Leren in en met de buitenwereld biedt kinderen en jongeren kansen om zich op verschillende manieren te ontwikkelen. De natuur, maar ook de buitenomgeving op zich, vormt een rijke leercontext waarin leerlingen niet alleen cognitieve vaardigheden opdoen, maar ook sociale, motorische en emotionele competenties versterken. Door letterlijk buiten de muren van het klaslokaal te stappen wordt leren tastbaar, meer ervaringsgericht en vaak betekenisvoller. Bovendien prikkelt outdoor learning de nieuwsgierigheid, het probleemoplossend denken en bij sommigen ook het gevoel van verantwoordelijkheid voor de leefomgeving. Het is dan ook een krachtige aanvulling op de eerder klassiekere manier van lesgeven. Naar buiten gaan met je klas speelt in op de natuurlijke drang van kinderen om te bewegen, te ontdekken en verwonderd te zijn.

Het was nooit de bedoeling om een boek te schrijven over outdoor learning vanuit de definitie. De voorbije tien jaar verscheen al heel wat over dit thema in de literatuur en in veel lerarenopleidingen is het in mindere of meerdere mate geïntegreerd. Maar tijdens het lesgeven werd duidelijk dat studenten en ook leerkrachten in het werkveld nood hebben aan voorbeelden van goede oefeningen om onmiddellijk mee aan de slag te gaan. Het is dan ook vanuit de ervaring met leerlingen en studenten tijdens het buiten lesgeven dat dit boek is ontstaan.

We maken gebruik van twee didactische kaders waarbinnen de activiteiten kunnen worden gesitueerd, namelijk het ontdekkend leren bij de allerkleinsten en het onderzoekend leren voor het lager en secundair onderwijs. Dat betekent niet dat kleuters niet op onderzoek gaan: zodra zij zich de vraag stellen 'Hoe zou dit komen?' of 'Hoe kunnen we dit uitproberen?' zijn ze namelijk aan het onderzoeken. Maar het kan nooit de bedoeling zijn om met kleuters echte experimenten op te zetten waaruit ze data moeten verzamelen en verreke-

nen om tot een conclusie te komen die een antwoord geeft op de onderzoeksvraag of hypothese. Van oudere leerlingen kan je dat wel verwachten. De wetenschappelijke manier van denken kan je bijbrengen vanuit verschillende disciplines, ook vanuit de veldstudie. Om die reden wijden we in dit handboek een hoofdstuk aan het correct registreren van veldwaarnemingen in een logboek en het opstellen van een wetenschappelijk verslag.

Naar buiten trekken met je leerlingen is niet voor elke school even vanzelfsprekend. Scholen in een sterk verstedelijkte omgeving of met weinig groene ruimte binnen het schooldomein maken het buiten waarnemen en experimenteren niet gemakkelijk. In het hoofdstuk 'Veldwerk en excursies' geven we heel wat tips omtrent de organisatie van uitstappen naar interessantere biotopen dan de schoolomgeving. Voor zij die wel de ruimte hebben, werken we een voorbeeld uit voor de aanleg van een buitenklas die je kan inspireren.

Ten slotte reiken we heel wat oefeningen en activiteiten aan waarmee je in verschillende leeftijdsgroepen onmiddellijk aan de slag kan. Vergeet niet dat je elke activiteit kan aanpassen aan jouw specifieke doelstellingen, leeftijdsgroep of ontwikkelingsniveau. Per activiteit hanteren we een stramien van rubrieken dat helpt om jouw klas te organiseren. Hierbij vermeld ik graag nog eens dat met een beetje inspiratie of aanpassingen je zelf de activiteit voor verschillende niveaus op verschillende vlakken kan differentiëren. Dit zijn de rubrieken:

Doelgroep

Voor welke lerende is de oefening of activiteit bestemd?

Timing

Welk moment of welke periode van het schooljaar is het meest geschikt om de activiteit te doen?

Locatie

Waar kan je voor de activiteit het best terecht? We geven een aantal tips of doen enkele suggesties.

Situering van de activiteit

Wat is het idee achter de oefening of opdracht? Binnen welke context kan je met de leerlingen of studenten aan de slag?

Doelstellingen

Hoewel de meeste oefeningen rechtstreeks aansluiten bij leerplannen aardrijkskunde, biologie en oriëntatie op de wereld (wetenschap en techniek), kiezen we bewust om onder deze rubriek geen leerplandoelstellingen te formuleren. Vaak zijn de oefeningen vakoverschrijdend en kan je doelstellingen uit verschillende leergebieden overnemen. Meestal vertrekken we als leerkracht van het leerplan om een les of activiteit te ontwikkelen, maar je mag gerust de denkoefening eens in omgekeerde richting maken: welke doelstellingen zou ik aan deze leerzame oefening kunnen koppelen?

Startvragen

Polsen naar de beginsituatie van je doelpubliek of de voorkennis van je leerlingen gebeurt vaak via een leergesprek. Met de startvragen geven we voorbeelden van hoe je gericht de leerlingen bij de inhoud van de activiteit brengt.

Benodigdheden

Welke materialen heb je nodig om de activiteit tot een goed einde te brengen? Aantallen suggereren we niet, want die zijn afhankelijk van het aantal studenten of leerlingen en de deelgroepen die je eventueel maakt bij de start van de activiteit.

Werkwijze

De werkwijze moet je lezen als een duidelijk recept in een kookboek. Die geeft de richtlijnen voor een goede gang van zaken of beschrijft het te volgen protocol.

Proefopstelling

Net zoals in een wetenschappelijk rapport verduidelijkt de proefopstelling de werkwijze aan de hand van beeldmateriaal: foto's, tekeningen of schematische voorstellingen die de werkwijze beter doen begrijpen.

(Mogelijke) waarnemingen

In deze rubriek wordt duidelijk hoe je waarnemingen onder de vorm van metingen of observaties kan noteren. Wil je met de verzamelde data in een volgende stap berekeningen uitvoeren, dan is een tabel handig.

(Mogelijke) berekeningen

Welke berekeningen zoals gemiddelden, procenten... kan je met de verzamelde metingen uitvoeren? Hoe kan je ze in diagrammen en grafieken visualiseren?

(Mogelijke) besluiten en slotvragen

Kan je vanuit je waarnemingen een antwoord formuleren op gestelde onderzoeksvragen? Klopt de hypothese?

Voorbeelden

Met de voorbeelden illustreren we resultaten van de activiteiten en oefeningen. We gebruiken niet alle rubrieken voor alle activiteiten. Soms zijn ze van toepassing, maar soms ook overbodig.

1

De buitenklas

1.1. Waarom een buitenklas?

Buiten vertoeven is gezond. Studies tonen aan dat kinderen voor heel wat fysiologische processen in het lichaam het best een aantal uren per dag buiten zijn. Blootstelling aan natuurlijk licht overdag kan helpen bij het reguleren van slaap-waakcycli en het verbeteren van de algehele stemming en energieniveaus. Het contact met de natuur blijkt hierbij heel belangrijk te zijn. Zo wordt het ruimtelijk inzicht versterkt door buiten aan de slag te gaan. Onze hersenen hebben ook een minimum van twee uur daglicht nodig, en dat kan je niet vervangen

door kunstlicht. Daglicht bevordert een goed humeur zelfs als het regent. Verder zouden buiten bewegen en de temperatuurschommelingen van de omgeving aan den lijve ervaren de bloedcirculatie stimuleren. Het contact met de bodem, zeker bij de jongsten onder ons, zorgt ervoor dat nuttige bacteriën, waarmee we in ons spijsverteringsstelsel en immuunsysteem samenwerken, de kans krijgen zich in ons lichaam te nestelen. Ten slotte werkt een groene omgeving rustgevend en laat die ons prikkels op een andere manier ervaren. Zo blijkt dat volwassenen die al vroeg in hun jeugd tijdens perioden van stress vaak in het groen vertoefden, gemakkelijker de natuur terug opzoeken om tot zichzelf te komen. Laat dat het uitgangspunt zijn om te kiezen voor buiten lesgeven.

In heel wat scholen is het 'extra muros lesgeven' al sterk geïntegreerd in de schoolcultuur. MOS (Milieuzorg Op School) stimuleert en ondersteunt dat heel vaak via workshops, adviezen en challenges. Je kan er als leerkracht bijvoorbeeld voor kiezen om het leeskwartiertje te laten doorgaan onder de grote plataan in het midden van de speelplaats. Dat lijkt mij heel gezellig op een warme voor- of najaarsdag. Je kan er ook voor kiezen om de inhoud van je les op het schooldomein of uit de omgeving te halen. Dan komen we terug op het terrein van het outdoor learning.

In ons Belgische gematigde zeeklimaat moeten we echter rekening houden met heel wat uren van neerslag. De buienradars zijn hiervoor handige tools, maar meer dan drie uur op voorhand zou ik het advies van deze apps niet te veel vertrouwen. België is een land waar het vaak regent, maar nooit lang aan één stuk door. We zijn eerder buien gewoon dan een uitgesproken regenseizoen. We hebben bij het buiten lesgeven dus vaak nood aan een schuilplaats voor de neerslag – of eentje die ons de nodige schaduw biedt op hete, zonnige dagen. Op onze campus Ledeganck werd tijdens het academiejahr '23-'24 een buitenklas ontworpen en aangelegd. In dit hoofdstuk vertellen we graag hoe je zo'n project aanpakt, met of zonder groene vingers.

1.2. Wat is een buitenklas?

Een buitenklas is een plek op het schooldomein waar je buiten de klasmuren een les kan geven. Afhankelijk van de lesinhoud, toegepaste didactische principes en gebruikte werkvormen stel je bepaalde eisen aan die buitenklas. Laten we ervan uitgaan dat in de meest eenvoudige vorm van het gebruik de leerkracht een les in de klas gewoon buiten geeft. Minimaal heeft hij daarvoor een bord, zitjes en tafeltjes nodig die worden overdekt met een neerslagbestendig en zonwerend zeil. Meer moet dat niet zijn. Het wordt natuurlijk boeiend als de ruimte rond de buitenklas kan worden ingericht

met themazones waarin de verschillende leergebieden aan bod komen. Dat is iets waar je over moet nadenken in de ontwerpfase van het project.

Ik wil hier nog eventjes het onderscheid maken tussen een buitenklas, een groene speelplaats en een klimaatgezonde speelplaats. Bij een groene speelplaats richt je de recreatieve ruimte op het schooldomein zo in dat leerlingen kunnen ravotten in en tussen bijvoorbeeld duurzame houten constructies. De ondergrond is dan vaak onthard en vervangen door waterdoorlatende materialen. Afwerken gebeurt met een aangepast plantsoen van bomen, struiken en kruiden. De focus ligt op het speelplezier van de leerlingen in een aantrekkelijke omgeving. Bij een klimaatgezonde speelplaats focus je op effecten die de klimaatverandering van de laatste decennia heeft teweeggebracht. Zo kan een groendak op de schoolgebouwen al een eerste ingreep zijn. De leerlingen spelen nooit op het dak, maar het kan, mits een afsluiting, wel een plek worden waar je buiten les geeft. Verder zijn gevelbegroeiing, grotere bomen op de speelplaats, wadi's of andere vormen van ontharding een optie om hitte en wateroverlast tussen de schoolmuren op te vangen.

Het ene ontwerp sluit natuurlijk het andere niet uit. Een klimaatgezonde groene speelplaats waarin je buiten kan lesgeven is idealiter op elke school een optie. Denk echter goed op voorhand na wat de doelstellingen van de herinrichting zijn.

1.3. Van idee tot ontwerp

Het idee voor de aanleg van buitenklas kan uit elke hoek komen: van een oudergroep die het belangrijk vindt dat hun kinderen buiten les krijgen, een geëngageerde leerkracht, een schooldirecteur die zich door het lokale gemeentebestuur liet overhalen, tot de leerlingen zelf. Bij het voorbeeld dat in dit hoofdstuk wordt uitgewerkt, kwam het idee van drie studenten opleiding Lager onderwijs die voor hun bachelorproef academiejaar 2022-2023 onderzochten of er op de campus Ledeganck HOGENT een plaats was om een buitenklas in te richten.

Ze bekeken vooral de didactische mogelijkheden en een geschikte buitenlocatie. De binnentuin van de school nodigt op zich al uit om te vertoeven, maar het beschermde karakter laat niet toe om de structuur van de tuin te veranderen. De studenten gingen te rade bij veiligheidscoördinatoren en MOS-medewerkers en bezochten bestaande buitenklassen op andere scholen. Toen ze het eindresultaat met ontwerp aan een jury voorstelden en verdedigden, bleek dat de ideeën goed zaten, maar dat ze de inrichting en het plan van aanleg moesten herbekijken.

In het academiejaar 2023-2024 werd op vrijwillige basis een werkgroep van enkele studenten en lectoren samengesteld onder de noemer Vitamine G. Zij onderzochten bijkomende ideeën en stelden een definitief ontwerp aan de opleidingscommissie voor – niet alleen om aan te tonen dat er wel degelijk nagedacht is over een buitenklasinrichting, maar om de opleiding te overtuigen dat er enig budget nodig is om het ontwerp te realiseren. Kijk je even mee?

David Vander Haeghen en Silke Plaetinck

ONTWERP BUITENKLAS DLO CAMPUS LEDEGANCK

INLEIDING

Het ontwerp is gebaseerd op de bachelorproef ‘Hoe zou een gebruiksvriendelijke buitenklas voor de lerarenopleiding Lager Onderwijs op campus Ledeganck eruitzien?’ (academiejaar 2022-2023, Lotte Bogaerts, Noor Vandendriessche, Anke Van Heddegem), de input van BOLO VT-studenten academiejaar 2023-2024 en een kritische benadering van Silke Plaetinck en David Vander Haeghen, respectievelijk lectoren beweging en oriëntatie op de wereld.

Legende

Zones	Elementen
I. Themahoek: kruidenbak (zintuigelijke waarneming en kweekbakken)	1. Kerselaars met apenbrug
II. Themahoek: beestenboel (safari)	2. Es bij de burens
III. Themahoek: sjorhoek (constructies)	3. Hazelaars
IV. Zandput met totempaal (zonnewijzer)	4. Moeraseik
V. Vertelput (vuurput)	5. Totempaal (2 gezichten)/zonnewijzer
VI. Themahoek: orff-instrumenten	6. Wilgentipi
VII. Weerstation	7. Lange werktafel
VIII. Het salon: zithoek	8. Vuurschaal/demotafel
IX. Stretchtent: overdekte werkplaats	9. Zitstammetjes
	10. Talud
	11. Podium
	12. Beestenhotel
	13. Voedertafel
	14. Rechtopstaande palen van verschillende grootte/hogte
	15. Schommelschijven
	16. Takkenril
	17. Een of meerdere verplaatsbare borden
	18. Afsluiting begroeid met hop
	19. Bakstenen muur
	20. Grote waterkuipen
	21. Opbergruimte

Niet op het plan aangeduide elementen

- Telraam
- Meetkundige figuren aan de muur
- Kapstokken her en der verspreid
- Bakken voor open einde materiaal (stokken, stenen...)
- Regenton
- Brandblusser
- EHBO-kast
- Boekenruilkast
- Stoefers (stoelen met werkblad)
- Groot magneetbord aan presentatiemuur
- Vuilnisbakken (rest, pmd, papier)
- Demotafeltjes
- Ezels
- Katrol
- Irrigatie plantbakken
- ...

Plan van aanleg

Zone/Element	Beschrijving	Materiaal
Zintuigenhoek	40 m² halve cirkel 6 kweekbakken (kruiden, groenten, zintuigprikkelende planten) Afboording met vlechtwerk 0,5 m Bodembedekking met houtsnippers	22 steunpalen 1 m wilg 50 vlechttenen 3 m wilg 6 paloxen van 1 m³ 8 m³ houtsnippers
Safarihoek	Ca. 40 m² organisch Voedertafel Waterkuipen Beestehotel Afboording met vlechtwerk 0,5 m Bodembedekking is spontane kruidenontwikkeling	22 steunpalen 1 m wilg 50 vlechttenen 3 m wilg Voedertafel (keramiek) Waterkuipen (tweedehandse zinken kuipen) Beestehotel (afzonderlijk bouw-schema en materialenlijst)
Bouwhoek	Ca. 60 m² 1/5 cirkel Houtril met takken om te bouwen/sjorren 9-tal opstaande palen van verschillende hoogte Apenbrug Afboording met vlechtwerk 0,5 m Bodembedekking is bladafval uit binnentuin	33 steunpalen 1 m wilg 75 vlechttenen 3 m wilg 3 palen 1,5 m 7 palen 2 m 3 palen 2,5 m Kastanjehout Commandokoord
Zandput met totempaal	Ca. 20 m² cirkel Totempaal 3 opstaande paaltjes 50 cm hoog op westen, noorden en oosten Afboording met vlechtwerk 0,5 m Bodembedekking is rivierzand	22 steunpalen 1 m wilg 50 vlechttenen 3 m wilg 3 palen 1,5 m 6-tal boomstammen van 50 cm hoog IJzeren spil 3,5 m Betonnen voet 8m³ rivierzand

Vuurput/vertelput	Ca. 30 m² kasjmier Diepte tot -0,75 m 20-tal zitstammen Vuurschaal Afboording door talud aan zuidzijde Bodembedekking is spontane kruidenontwikkeling	20 stammen 50 cm hoog en 40 cm diameter
Themahoek (bv. muziek)	Ca. 20 m² halve cirkel Bv. telraam Bv. Orff-instrumenten ... Afboording met vlechtwerk 0,5 m Bodembedekking met houtsnippers	22 steunpalen 1 m wilg 50 vlechttenen 3 m wilg 4 m³ houtsnippers
Weerstation	Ca. 6 m² vierkant Weerinstrumenten: pluviometer, thermometer... Afboording nog niet concreet Bodembedekking met kiezels	
Leeshoek	Vrije ruimte 3-tal zetels met kussens 5-tal schijf-schommels Geen afboording Bodembedekking is spontane kruidenontwikkeling	6 europaletten 6 zitkussens Klimtouw 5 m x 6 m 6 oude draaischijven of skateboard-planken
Polyvalente stretchtent	Stretchtent 10 m x 6 m Werktafel 6 m x 1 m Verplaatsbare whiteboard	Stretchtent 10 m x 6 m 12 palen 1,5 m kastanjehout
Wilgentipi	2-tal wilgentipi's Doorsnede 3 m Hoogte 2,5 m	80 wilgentenen 3 m
Podium	Houten podium 6 m x 2,5 m Hoogte 0,75 m	Afzonderlijk bouwplan

14. De aanleg

Na het vele denkwerk en bundelen van ideeën wordt het tijd om de buitenklas ook effectief aan te leggen. Houd hierbij rekening met de reeds aanwezige elementen op het gekozen perceel. Welke elementen mogen blijven en zijn opgenomen in het ontwerp? Welke kan je het best verwijderen omdat ze storend, weinig esthetisch of zelfs gevaarlijk zijn? Wij kozen voor de aanleg om samen te werken met een leerling uit het zesde jaar Natuur en groen van de Tuinbouwschool van Melle. Op basis van het ontwerp maakte hij een plan van aanleg (zie onder) en werkstaat op. Ten slotte organiseerden we een werkdag met zijn klasgenoten.

Opnieuw wordt duidelijk dat een netwerk belangrijk is om de juiste mensen voor elke opdracht te vinden. Wanneer je niet kan rekenen op de expertise en bereidwilligheid van technische scholen in de buurt, kan je dat vaak wel op handige ouders. Ouders vinden het belangrijk dat hun kinderen het goed hebben op school en steken dan graag de handen uit de mouwen. Vraag aan ondersteunendeouderraden niet alleen naar budgetten, maar bekijk of zij een werkdag willen organiseren. Koppel hetgebeuren eventueel aan een lentepicknick die dan weer centen in de ouderkas brengt.

Heb je een klas met oudere kinderen, dan kan je ook met hen aan de slag. In het secundair onderwijs stel je het best een werkgroep samen van leerlingen die een uitgesproken interesse voor buitenleven hebben. Misschien strookt het eindresultaat niet onmiddellijk met de verwachtingen, maar elke stap vooruit is winst. Het gaat tenslotte om een engagement naast jouw lesopdracht en die van de leerlingen.

Materialen vind je het gemakkelijkst door een oproep te plaatsen via sociale media. Bekijk ook het aanbod op tweedehandssites en rommelmarkten. Dan heb ik het vooral over werktuigen voor het onderhoud van de buitenklas en de inrichting van

aansluitende themazones. Wat de overdekte zone betreft, moet je goed bekijken welke constructie haalbaar is binnen de schoolcontext. Wij kozen voor een stretchtent die te allen tijde afgebroken of verplaatst kan worden.

Vorbereiding werkdag 21/03 Buitenklas Ledeganck				
Timing	Wat?	Materiaal	Werktuigen	Aantal leerlingen
9:30 - 10:30	Terrein volledig vrijmaken van onnatuurlijke materialen,	2 kruiwagens		13
	opsnoeien van ligusters, hazelaars... langs de muren, snoeiresten afvoeren, verwijderen wortelstokken Japanse duizendknoop, aanvoeren stammetjes uit binnentuin, verplanten notelaar en kastanje op plaats van tent	2 boomspaden, 2 haakrieken	Snoeischaar per leerling, 5 takkenscharen, 5 handschaarhaagscharen	
10:30 - 12:30	Zone III: steunpalen voor vlechtwerk	Steunpalen, vlechthout	Machinale grondboor met grote schroef, 2 kruiwagens, 3 mestrieken, 1 tonhamer	3
	Plaatsen van vaste kastanjepalen			
	Bouwen takkenril			
	Opvoeren bladafval			
10:30 - 12:30	2 tipi's bouwen	Lange wilgenpalen, sjortouw	Machinale grondboor kleine schroef, 1 handgrondboor	6
10:30 - 12:30	Zone V: uitgraven zithoek naast totempaal		4 kruiwagens, 4 platte schoppen	4
10:30 - 12:30	Zone I en VIII: plaatsen van de paloxen			4
	Zone I: plaatsen steunpalen vlechtwerk	Steunpalen	1 handgrondboor of machinale grondboor kleine schroef	
	(Eventueel vlechten)			3